

NewTools – et samarbeidsprosjekt med mål om utvikling av verktøy for en systematisk omstilling av matsystemet

Prof. Knut-Inge Klepp, prosjektleder, Folkehelseinstituttet

30.10.2025

Konferanse: Framtidens matsystem – hvordan går vi i riktig retning?

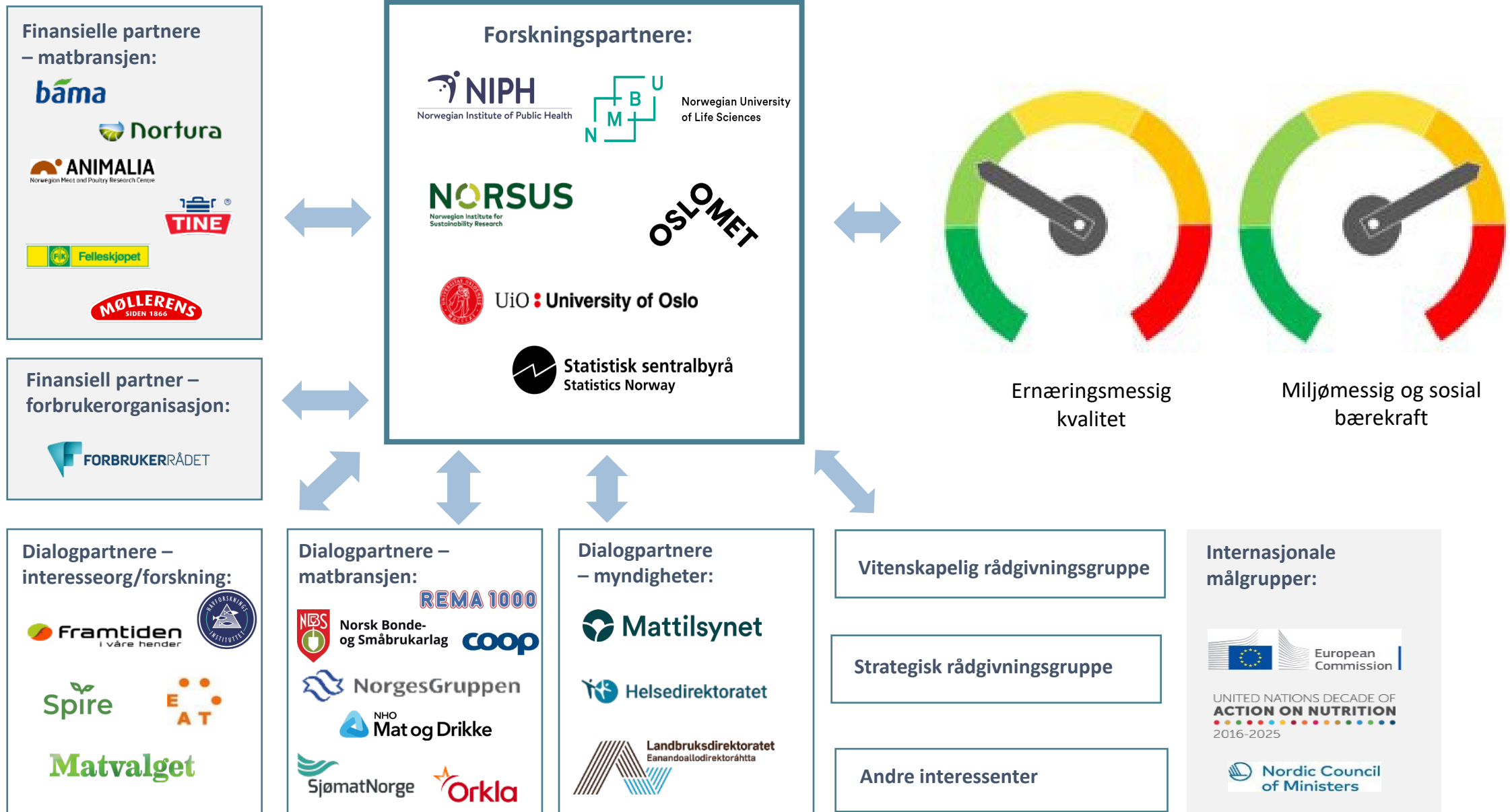
NewTools-prosjektets mål

Utvikling av verktøy for omstillingen til et mer bærekraftig matsystem med lavere miljøpåvirkning og bedre folkehelse

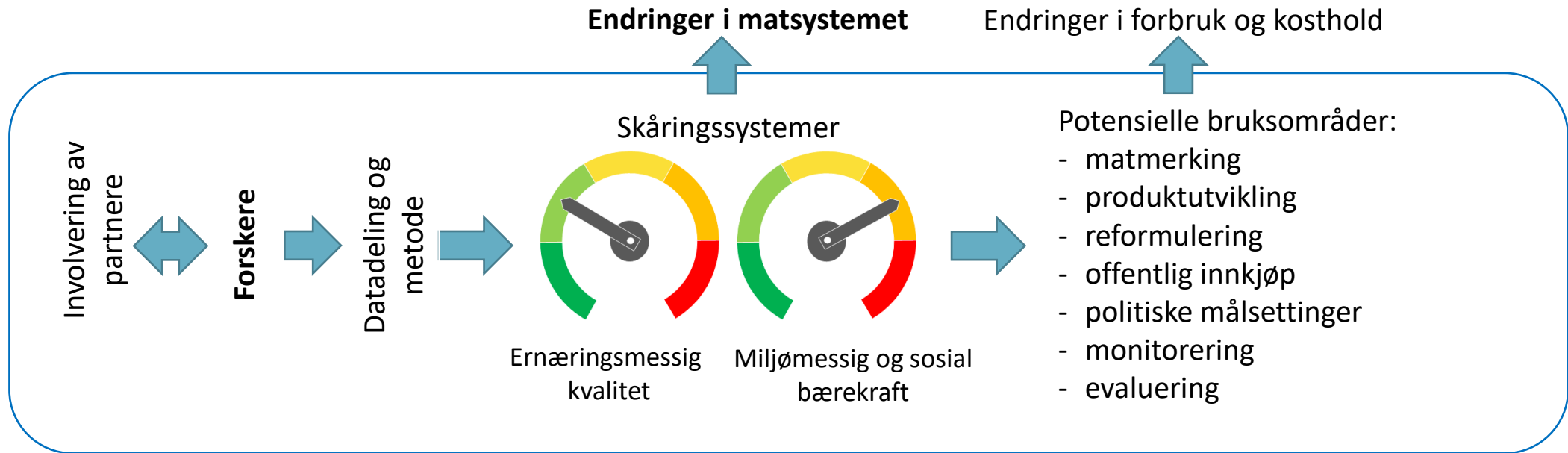
Delmål:

- Utvikle et rammeverk for involvering og samhandling av partnerne i prosjektet
- Utvikle et skåringssystem for ernæringsmessig kvalitet og teste skårens egnethet til å rangere mat etter sunnhet
- Utvikle et rammeverk for et skåringssystem for miljømessige og sosiale bærekraftsindikatorer for matvarer
- Etablere en portal med relevante data og metoder innen miljø og helse i matsystemet
- Identifisere bruksområder for skåringssystemer i matsystemet og gjennomføre piloter
- Utforske forventninger og erfaringer med å delta i et tverrsektorielt forskningssamarbeid

Et bredt sammensatt konsortium

Forenklet prosjektmodell

Rammeverk for samarbeid

En veiledning til samhandling som skulle fremme involvering og samhandling og sikre tillit til prosjektet og resultatene som kommer ut av det.

Prinsipper

Åpenhet
Informasjon
Deltakelse
Likestilling

Roller og ansvar

Kompetanse
Muligheter

Samhandlingsformer

Dialog
Møter
Innspill
Workshops
Undersøkelser

Konflikthåndtering

Faglige uenigheter
Interessekonflikter
Eierskap
Om å bli hørt

Eget forskningsprosjekt på å utforske forventninger til og erfaringer med å delta i et tverrsektorielt forskningssamarbeid

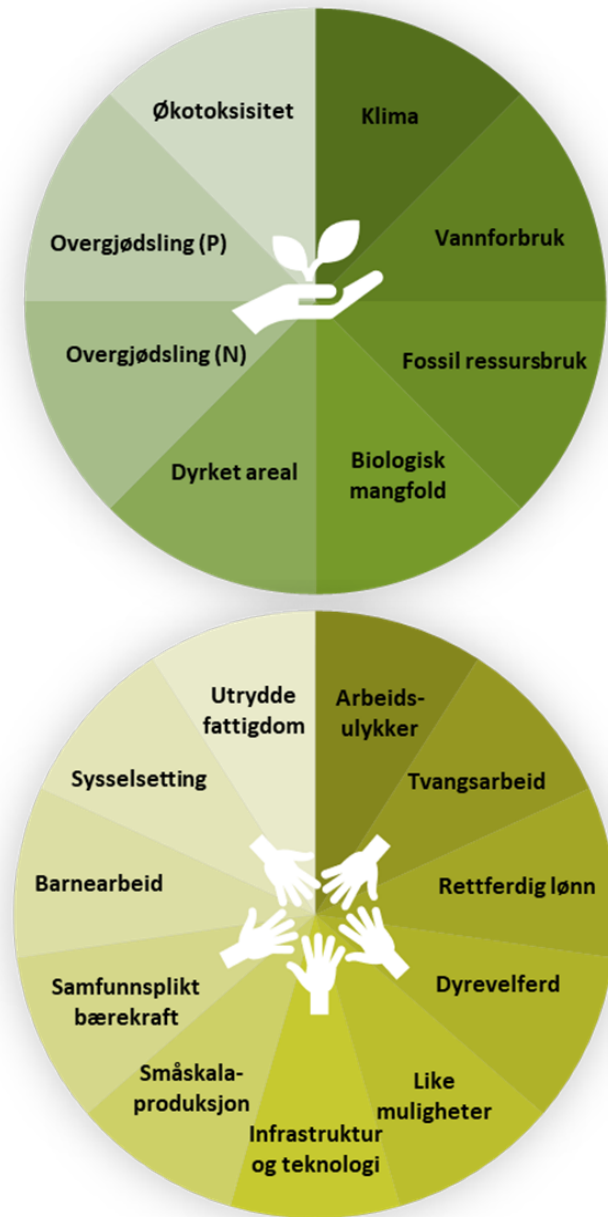
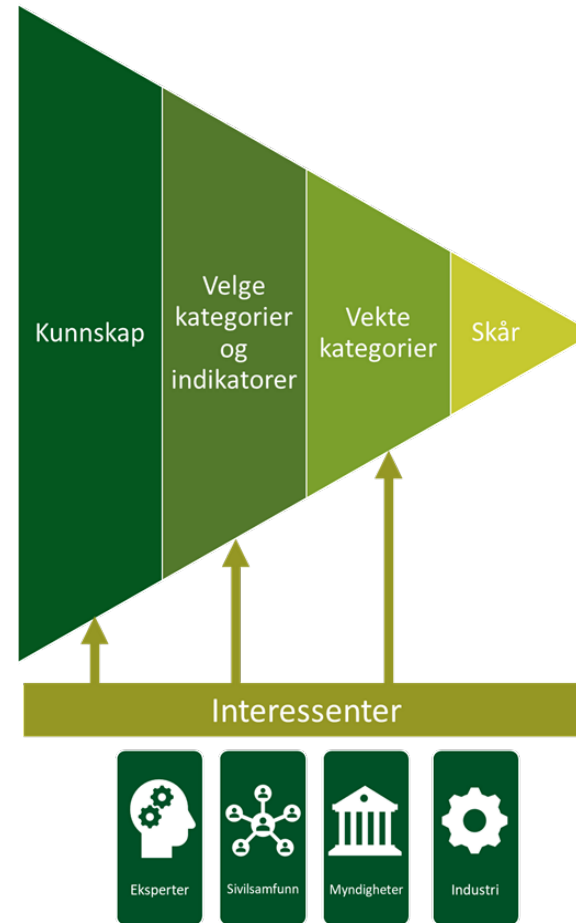
Skåring av ernæringsmessig kvalitet

- Tok utgangspunkt i skåringssystemet bak det europeiske Nutri-Score merket og testet hvor godt den fungerte til å rangere mat i en norsk kontekst
- Identifiserte utfordringer og har foreslått endringer i beregningen av skår
- Resultatet er en revidert Nutri-Score som fungerer bedre til å rangere matvarer i tråd med de norske kostrådene

Miljømessig og sosial bærekraft

- Miljømessig og sosial bærekraft i et livsløpsperspektiv
- Utgangspunkt i internasjonale rammeverk
- Tilpasset til **eget rammeverk** ved hjelp av innspill fra prosjektdeltakerne, statistiske analyser og ekspertvurderinger

Samskaping, piloting og uttesting i samarbeid med matbransjen, interesseorganisasjoner og myndigheter

- Forskning på forståelse og holdninger til bruk av mulige fremtidige merkeordninger på mat
- Forbrukere foretrakk oftere merking med fargekode som illustrerer grad av miljømessig- og sosial bærekraft
- Industripartnere foretrakk oftere merking med helse- eller miljøpåstander

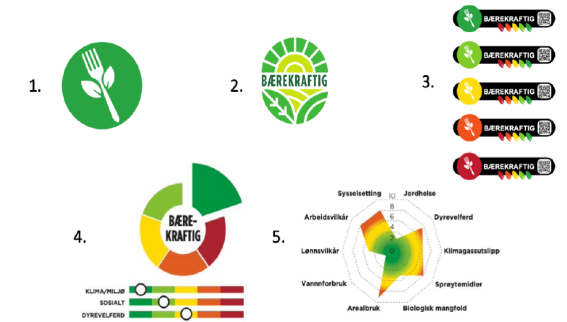

Figure 2: Prototypes with varying complexity for the individual interviews and focus group discussions.

- Forbrukere har en intuitiv forståelse av Nutri-Score som merkeordning for sunnhet, men savner grad av bearbeiding som kriterium i merket

Deling av data og metode

- Portal for å dele data og metoder er utviklet
- Relevante datakilder er identifisert
- utfordringer – eierskap, mangel på åpne data, tilgjengeliggjøring, og systemer for vedlikehold/drift

Vitenskapelige artikler

1. Meltzer HM, Lund-Iversen K, Helleve A, Abel MH, Løvhaug AL, Morseth MS, Olsen HF, Ydersbond TA, Klepp K-I: **NewTools: a novel collaboration across the Norwegian food system with the aim of developing tools for food system transformation.** *Public Health Nutrition* 2025, **28**(1):e134.
2. Løvhaug A. L. et al.: **Norwegian food system actors' perspectives on participating in a cross-sector research partnership: A qualitative study.** *Manuscript for review* 2025.
3. Løvhaug A. L. et al.: **Norwegian food process** 2025.
4. Løvhaug AL, Garnweidner-Holme L, **among public, private and civil soci** **28**(1):e116.
5. Øvrebo B, Lund-Iversen K, Brantsæter AL: **tidsskrift for ernæring** 2022, **20**(4):3.
6. Øvrebo B, Brantsæter AL, Lund-Iversen K: **nutritional quality of foods in a Norwegian setting** 2025.
7. Paulsen MM, Øvrebo B, Løvhaug AL, **A qualitative study among food system actors** 2025.
8. Amberntsson A, Paulsen MM, Bianchi SM: **Improvements to the Nutri-Score tool for assessing the nutritional quality of foods in a Norwegian setting** 2025.
9. Amberntsson A. et al.: **The performance of the Nutri-Score tool for assessing the nutritional quality of foods in Norwegian schools in Norway.** *Food and Nutrition Research* 2025, **69**.
10. Paulsen MM, Holm LB, Amberntsson A, Abel MH, Andersen LF: **Evaluation of Nutri-Score and NewTools-score in a Norwegian setting using a reference standard based on nutrition experts' ranking of foods' healthiness.** *Food and Nutrition Research* 2025, **69**.
11. Amberntsson A. et al.: **The association between diet quality assessed using the NewTools-Score and Nutri-Score 2023 version and the risk of using medications for hypertension within 10 years postpartum.** *Manuscript in process* 2025.
12. Moxness Konglevoll D. et al.: **Validation of a proposed revised Nutri-Score and Nutri-Score 2023 for assessing the diet quality of Norwegian adults. Results from the NewTools project.** *Manuscript in process* 2025.
13. Moxness Konglevoll D. et al.: **Consumption, nutritional quality and nutrient profiling of plant-based analogue products in the Norkost 4 survey** *Manuscript in process* 2025.
14. Paulsen M. M. et al: **The Nutri-Score's potential to differentiate foods in regulating food marketing to children** *European Journal of Nutrition* (innsendt) 2025.
15. Møller H, Rydhmer L, Christensen T, Poulsen LK, Olsen HF: **Social life cycle assessment in current and future Norwegian livestock production.** *The International Journal of Life Cycle Assessment* 2025, **30**(6):1134-1151.
16. Svanes E. et al.: **From Midpoints to Endpoints: Integrating New Indicators into Weighting Methods for Food Sustainability Assessment** *Manuscript in process* 2025.
17. Møller H. et al.: **Developing social indicators for sustainability assessment of food products.** *Manuscript in process* 2025.
18. Olsen H. F. et al.: **Reducing Indicator Complexity in Environmental Impact Assessment Using Multivariate Methods** *Manuscript in process* 2025.
19. Bhérier-Breton P, Woodhouse A, Åby BA, Bos-Brouwers H, Kok M, Olsen HF: **Implementing sustainability frameworks at a product-level – Exploring the usability.** *Environmental and Sustainability Indicators* 2025, **25**:100593.
20. Woodhouse A. et al.: **Aligning Health and Sustainability: Exploring Interrelations Between Environmental, Social, and Nutritional Scores for the Norwegian Diet.** *Manuscript in process* 2025.
21. Terragni L, Løvhaug AL, Bjørkum E, Grønberg A, Bjerkheim S, Lund-Iversen K, Morseth MS: **Identifying preferences for sustainability labeling and measures to increase sustainable food consumption among Norwegian consumers.** *Food Quality and Preference* 2025, **134**:105673.

<https://nva.sikt.no/projects/2559484>

NewTools

Fordeler med et konsortium som spenner over hele matsystemet

- NewTools har skapt et forum/arena der sentrale aktører fra store deler av matsystemene møtes
- En plattform for å dele kunnskap og erfaringer
- En mulighet til å lære å kjenne partnere fra ulike sektorer; River ned siloer
- Sikre at et bredt spekter av perspektiver, synspunkter og meninger kommer til uttrykk
- Fremme nye muligheter for samarbeid, pilottesting og evaluering av en rekke potensielle anvendelser av skåringssystemer, relevante for ulike deler av matsystemet

Utfordringer med et konsortium som spanner over hele matsystemet

- Sikre uavhengig og fri forskning
- Motstridende interesser, mål og forventninger blant partnere om hva et bærekraftig kosthold innebærer, opplevd verdi av skåringssystemer og deres anvendelser, men også til selve forskningsprosessen og til utfallet og effekten av forskningsfunnene
- Partnere som har flere roller i og utenfor selve prosjektet (mangel på rolleklarhet)

NewTools
for bærekraftige matsystemer

FHI
Folkehelseinstituttet

NewTools

Noen konklusjoner

- **Videreutvikling og bruk av skåringssystemer i hele verdikjeden**

Skåringssystemene som er utviklet har stort potensial for bred anvendelse, men må utredes videre før eventuell implementering i stor skala

- **Forbrukerinnsikt er nødvendig i forbrukernære tiltak**

Innsikten fra pilotstudier og forbrukerforskning bør tas med inn i videre diskusjoner om matvaremerking, både nasjonalt og i nordisk/europeisk sammenheng. Det er nødvendig for å sikre treffsikre og forståelige merkeordninger for forbrukerne

- **Viktig å fortsette arbeidet med å samle og tilgjengeliggjøre data**

- **Samarbeidsprosjekter har stor verdi, men viktig med tidlig og tydelig involvering av partnere**

Det bør legges til rette for at alle aktører får en klar forståelse av prosjektets hensikt, roller og ansvar fra starten av. Dette krever tidlig dialog, tydelige forventningsavklaringer og aktiv oppfølging gjennom hele prosjektperioden

- **Fleksible samarbeidsmodeller kan være gode alternativer**

For komplekse og politikknære temaer kan det være hensiktsmessig å benytte ulike former for samarbeid, inkludert konsultative modeller der eksterne aktører bidrar uten å være formelle partnere

Medfinansierende partnere

Dialogpartnere

Stor takk til alle samarbeidspartnere og medlemmer av vitenskapelig og strategisk råd